



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie

LKR.410.025.02.2015
P/15/077

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie
ul. Łobzowska 67, 30-038 Kraków
T +48 12 342 34 00, F +48 12 342 34 44
lkr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P.15.077 – Praktyki i staże w urzędach administracji publicznej
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Marcin Stolarczyk, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 97826 z 21 września 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie ¹ , ulica Rakowicka 27, 31-510 Kraków
Kierownik jednostki kontrolowanej	Andrzej Chochół, Rektor Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna²

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, iż w UEK w okresie objętym kontrolą³ podjęto działania mające na celu stworzenie warunków formalnych do prawidłowego odbywania praktyk studenckich, w tym staży w jednostkach administracji publicznej, zapewniając studentom dostęp do informacji w tym zakresie. Zastrzeżenia Izby budzi jednak sposób przygotowania praktyki pod względem merytorycznym oraz sprawowania nadzoru nad praktykantami podczas jej przebiegu.

Praktyki studenckie w latach akademickich 2013/2014 oraz 2014/2015 realizowano w Uczelni w oparciu o zasady przyjęte w regulaminie praktyk studenckich. Dokument ten określał m.in. wzór umowy o organizację praktyki oraz raportu z jej przebiegu. Treść ww. umowy określała warunki realizacji praktyk, natomiast przyjęta formuła raportu z jej przebiegu umożliwiała dokonywanie przez opiekuna oceny pod kątem zgodności zrealizowanych zadań z celami ogólnymi praktyk, kierunkiem studiów oraz uzgodnieniami dokonanymi na etapie przygotowywania praktyki.

NIK zwraca uwagę, iż regulamin studenckich praktyk zawodowych nakładał na strony umowy o organizację praktyki obowiązek uzgodnienia jej programu, nie doprecyzowując jednak w jaki sposób ma to zostać dokonane. W nielicznych przypadkach opiekunowie praktyk zatwierdzali pisemnie ich programy, co nie stanowiło jednak powszechnie obowiązującej praktyki. Wprawdzie realizacja obowiązkowych praktyk studenckich była zgodna ze zdefiniowanymi dla nich celami ogólnymi, to jednak nieopracowywanie programów praktyk w formie pisemnej mogło przyczyniać się do obniżenia ich skuteczności w zdobywaniu umiejętności i kompetencji przydatnych w kontekście przyszłego zatrudnienia. Formułując ocenę w tym zakresie Izba wzięła również pod uwagę wyniki przeprowadzonych w latach 2010-2013 badań ankietowych, z których wynikała m.in. niska ocena przydatności obowiązkowych praktyk studenckich.

¹ Dalej: UEK lub Uczelnia.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym zastosowano ocenę opisową.

³ Lata 2013-2015 (do czasu zakończenia kontroli).

Powolywani na podstawie regulaminu opiekunowie sprawowali ograniczony nadzór nad przebiegiem praktyk. Sprowadzał się on przeważnie do dwukrotnego kontaktu ze studentami, tj. przed i po odbyciu praktyki, gromadzenia umów i zaliczania staży na podstawie przedkładanych przez studentów raportów z ich realizacji, których treść potwierdzali przedstawiciele organizatorów praktyk. Faktyczny nadzór nad przebiegiem praktyki w okresie jej trwania nie funkcjonował, gdyż w wielu przypadkach okres odbywania staży pokrywał się z urlopami nauczycieli akademickich sprawujących rolę opiekunów. Ze złożonych w tym zakresie wyjaśnień wynikało, iż Uczelnia uznawała nadzór ze strony organizatora praktyki jako całkowicie wystarczający, a wprowadzenie ewentualnych zastępstw pociągałoby za sobą niepotrzebne koszty.

Zastrzeżenia NIK budzą przypadki dopuszczenia przez Uczelnię do odbycia praktyki przez studentów, którzy nie dopełnili obowiązku wykupienia na okres odbywania praktyki stosownych polis ubezpieczeniowych. Władze Uczelni dostrzegają omawiany problem i w złożonych wyjaśnieniach zadeklarowały działania naprawcze w tym zakresie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Warunki odbywania praktyk

Opis stanu faktycznego

W latach akademickich 2013/2014 oraz 2014/2015 w UEK obowiązywał Regulamin studiów wyższych, wprowadzony uchwałą Senatu Uczelni nr 12/2013 z 22 kwietnia 2013 r. Zgodnie z § 20 ww. regulaminu praktyki przewidziane w planie studiów⁴ podlegały zaliczeniu przez opiekuna praktyki na podstawie pisemnego raportu z jej przebiegu, a szczegółowe zasady odbywania praktyk uregulowane były odrębnym zarządzeniem Rektora.

(dowód: akta kontroli str. 24-27, 34, 54)

W latach 2013 (od 4 czerwca) - 2015 (do 30 września)⁵ sprawy praktyk studenckich w UEK regulowało Zarządzenie Rektora nr R-0201-18/2013 z 4 czerwca 2013 r. w sprawie Regulaminu studenckich praktyk zawodowych. Zgodnie z zapisami ww. zarządzenia merytoryczny nadzór nad studenckimi praktykami zawodowymi mieli sprawować wyznaczeni przez kierowników katedr opiekunowie praktyk. Z przedstawionej do kontroli dokumentacji źródłowej wynikało m.in., iż w latach akademickich 2013/2014 oraz 2014/2015 kierownicy katedr dopełnili tego obowiązku, a następnie przekazywali pisemne informacje w tym zakresie do właściwych dziekanatów. Kierownicy dziekanatów sporządzali zestawienia nazwisk opiekunów praktyk i przekazywali te informacje do właściwego dziekana oraz do Działu Nauczania.

Omawiane zarządzenie regulowało ponadto następujące wzory dokumentów: umowy o organizację studenckiej praktyki zawodowej (umowa trójstronna pomiędzy UEK, studentem oraz organizatorem praktyki), raportu z przebiegu praktyki studenckiej oraz wzoru wniosku o zaliczenie pracy zawodowej jako ekwiwalentu praktyki.

Umowa o organizację studenckiej praktyki zawodowej zawierała m.in. zobowiązania organizatora praktyki do zapewnienia warunków niezbędnych do przeprowadzenia praktyki: przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, nadzór nad wykonywaniem zadań, odpowiednie do uzgodnionych założeń stanowisko pracy oraz zapoznanie praktykanta z obowiązującymi w jednostce regulacjami prawnymi – organizacyjnymi.

Załącznikiem nr 2 do regulaminu praktyk był wzór raportu z przebiegu studenckiej praktyki zawodowej. Założono, iż dokument ten powinien zawierać m.in. sporządzony przez studenta opis przebiegu praktyki (zadania i czynności), potwierdzenie ww. opisu przez organizatora praktyki oraz zaliczenie praktyki przez jej opiekuna.

⁴ Jeżeli plan studiów na danym kierunku przewidywał obowiązkową praktykę.

⁵ Od 1 października 2015 r. obowiązywało Zarządzenie Rektora UEK nr R-201-20/2015 z 30 kwietnia 2015 r. w sprawie szczegółowej organizacji praktyk studenckich.

Regulamin studenckich praktyk zawodowych przewidywał m.in., iż w katedrze, w której jest powyżej 100 studentów odbywających praktyki może być wyznaczony więcej niż jeden opiekun praktyk.

(dowód: akta kontroli str. 15-33, 54)

Na liście opiekunów studenckich praktyk zawodowych w latach akademickich 2013/2014 oraz 2014/2015 znajdowało się łącznie 60 osób, w tym w roku akademickim 2013/2014 opiekę sprawowało łącznie 58 osób, natomiast w roku akademickim 2014/2015 było 57 opiekunów praktyk. Spośród 60 osób opiekujących się praktykantami w kontrolowanym okresie 44 osoby sprawowały nadzór nad studentami odbywającymi praktyki w administracji publicznej.

W przypadku nieobecności (urlopy i inne) 41 opiekunów praktyk odbywających się w administracji publicznej nie wyznaczano osób na zastępstwo w zakresie nadzoru nad praktykantami.

Szczegółowa analiza nieobecności w pracy opiekunów praktyk podczas ich odbywania przez studentów, przeprowadzona na Wydziałach Finansów oraz Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych⁶, wykazała m.in., iż w trakcie odbywania praktyk przez 95 studentów (spośród 574), ich opiekunowie byli nieobecni w pracy przez co najmniej 7 dni roboczych i nie wyznaczono zastępstw. Podczas nieobecności w pracy 24 opiekunów praktyk nie wyznaczono zastępstw, pomimo, iż w tym czasie odbywały się praktyki studenckie. Średni czas trwania tych praktyk, podczas których opiekunowie byli nieobecni i nie wyznaczono zastępstw wyniósł 26 dni. Ponadto ustalono, iż w przypadku 36 praktyk (na 95) ich opiekunowie byli nieobecni w pracy przez cały okres trwania praktyki.

W sprawie wyznaczania zastępstw na czas nieobecności opiekunów praktyk, Rektor UEK wyjaśnił: *Studenci powinni odbywać praktyki w okresie wolnym od zajęć dydaktycznych i tak w większości robią. Natomiast nauczyciele akademicy zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym powinni wykorzystać swój urlop wypoczynkowy w wymiarze 36 dni roboczych w okresie wolnym od zajęć dydaktycznych. W związku z tym okres wakacyjny – przede wszystkim druga połowa lipca i sierpień, to czas kiedy niewielu nauczycieli akademickich przebywa na uczelni i nie jest na urlopie wypoczynkowym. Stąd nie zawsze możliwe jest ustanowienie zastępstw w tym okresie. Opiekunowie praktyk deklarują, że nawet w okresie urlopu można się z nimi kontaktować mailowo i służyć pomocą. Niektórzy udostępniają nawet swoim studentom telefony komórkowe. W przypadku, gdy konieczna jest szybka jakaś pieczęćka lub podpis pomocą służą sekretariaty katedr. Wyznaczania każdorazowo na czas urlopu opiekuna praktyk zastępstwa wiązałyby się z problemami organizacyjnymi i mogłoby pociągać za sobą niepotrzebne koszty. Należy zwrócić uwagę, że w trakcie odbywania praktyki student ma opiekuna ze strony przedsiębiorstwa/institucji przyjmującej praktykanta.*

(dowód: akta kontroli str. 49-53, 55-62)

Z analizy danych dotyczących opiekunów praktyk odbywających się w jednostkach administracji publicznej w latach akademickich 2013/2014 oraz 2014/2015 wynikało m.in., iż na Wydziale Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych takich osób było 16 i miały one pod opieką średnio 14 studentów. Na Wydziale Finansów było łącznie 13 opiekunów praktyk i na każdego z nich przypadało średnio 27 studentów.

W roku akademickim 2013/2014 łączna liczba studentów UEK, którzy odbyli praktyki w administracji publicznej wyniosła 358 osób, co stanowiło 12,5% liczby wszystkich studentów odbywających praktyki.

W roku akademickim 2014/2015 studentów odbywających praktyki w administracji publicznej było 347, co stanowiło 11,6% ogółu studentów odbywających praktyki.

(dowód: akta kontroli str. 55-56, 63-69)

W sprawie sposobu zapewnienia studentom UEK dostępu do informacji o zasadach organizacji praktyk ustalono m.in., że regulamin studiów oraz regulamin studenckich praktyk

⁶ Wydziały, których studenci najczęściej odbywali praktyki w jednostkach administracji publicznej.

zawodowych były dostępne na stronach internetowych Uczelni oraz Akademickiego Centrum Kariery UEK.

Według informacji uzyskanych w toku kontroli opiekunowie praktyk dbali o poinformowanie studentów o zasadach odbywania studenckich praktyk zawodowych, m.in. poprzez umieszczenie niezbędnych informacji na swoich e-wizytówkach. Niektórzy opiekunowie organizowali spotkania informacyjne dla studentów lub omawiali te kwestie na zajęciach dydaktycznych.

(dowód: akta kontroli str. 49-51)

Spośród czterech wydziałów UEK najwięcej studentów odbywających praktyki w jednostkach administracji publicznej pochodziło z Wydziału Finansów oraz Wydziału Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych. Łącznie w latach akademickich 2013/2014 oraz 2014/2015 na Wydziale Finansów w administracji publicznej praktyki odbyło łącznie 348 studentów (tj. 49,4% ogółu staży w administracji publicznej), natomiast na Wydziale Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych 226 studentów (tj. 32,8% ogółu staży w administracji publicznej).

(dowód: akta kontroli str. 55-56, 63-39)

Zarządzeniem Rektora nr R-121-9/2009 z 29 stycznia 2009 r. w sprawie stawek wynagrodzenia przysługującego nauczycielom akademickim sprawującym opiekę nad studenckimi praktykami zawodowymi w UEK uregulowano kwestie wynagrodzeń opiekunów praktyk. Zgodnie z powyższą regulacją nauczycielowi akademickiemu sprawującemu opiekę nad studenckimi praktykami zawodowymi przysługiwało⁷ dodatkowe wynagrodzenie stanowiące w zależności od liczby studentów, nad którymi sprawował opiekę od 45 do 65% stawki minimalnego wynagrodzenia zasadniczego asystenta, określonego w stosownym rozporządzeniu ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego w zakresie warunków wynagradzania za pracę pracowników uczelni publicznej⁸.

W latach akademickich 2013/2014 oraz 2014/2015 dodatkowe wynagrodzenie pobierało łącznie 40 opiekunów praktyk.

W latach 2013-2015 na Uczelni nie wyodrębniono jednej jednostki organizacyjnej, która koordynowałaby zadania związane z organizacją obowiązkowych praktyk studenckich.

(dowód: akta kontroli str. 14, 55, 57, 85-88)

W Uczelni w latach 2013-2015 nie zostały przyjęte ramowe plany praktyk studenckich⁹, a regulacje wewnętrzne obowiązujące w zakresie prowadzenia praktyk studenckich nie nakładały na opiekunów praktyk obowiązku sporządzania w formie pisemnej ich programów (planów). Wyjątek stanowił ramowy program praktyk zawodowych dla kierunku Gospodarka przestrzenna. W dokumencie tym określono m.in. ogólne cele praktyk, które nawiązywały do obowiązującego na Uczelni regulaminu praktyk studenckich oraz cele szczegółowe – związane z treściami kształcenia na tym kierunku.

(dowód: akta kontroli str. 17, 70-72)

W zakresie wykorzystania w 2015 r. możliwości organizacji praktyk studenckich w urzędach administracji rządowej w ramach rządowego programu praktyk ustalono m.in., iż w UEK zrealizowano trzy praktyki w oparciu o zalecenia sformułowane przez Radę Ministrów 3 marca 2015 r. Praktyki odbyły się w: Urzędzie Skarbowym w Przemyślu, Urzędzie Statystycznym w Krakowie oraz w Izbie Celnej w Przemyślu.

⁷ Raz w roku.

⁸ Zgodnie z treścią przepisów Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie warunków wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą dla pracowników zatrudnionych w uczelni publicznej (Dz. U. z dnia 17 grudnia 2013 r., poz. 1571), minimalne wynagrodzenie zasadnicze asystenta wynosiło 2 245 zł w 2014 r. oraz 2 450 zł w 2015 r. Z powyższych danych wynikało, iż dodatkowe wynagrodzenia dla opiekunów praktyk mogło wynieść w 2014 r. od 1 010,25 zł do 1 459,25 zł, natomiast w 2015 r. od 1 102,50 zł do 1 592,50 zł.

⁹ Poza zapisami regulaminu studenckich praktyk zawodowych mówiącymi co jest celem odbywania praktyk.

Według Rektora UEK niewielka liczba tych praktyk wynikała z faktu, iż informacja na ten temat została przekazana Uczelni pismem Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 8 maja 2015 r., kiedy wielu studentów miało już zaplanowane praktyki. Ustalono ponadto, iż informacja o rządowym programie praktyk została przekazana do dziekanatów poszczególnych wydziałów, które zamieściły ją w gablotach na korytarzach oraz rozesłały do sekretariatów katedr. Niektórzy opiekunowie katedr poinformowali studentów o programie za pośrednictwem swojej e-wizytówki oraz w trakcie zajęć dydaktycznych. Informację zamieszczono również na stronie internetowej UEK.

Z wyjaśnień Rektora UEK wynikało, iż niektóre katedry (np. Katedra Gospodarki i Administracji Publicznej) przygotowują się do skorzystania z omawianego programu praktyk w szerszym zakresie w bieżącym roku akademickim.

(dowód: akta kontroli str. 3-5, 49-53, 79-84)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, iż faktyczny nadzór i monitorowanie przez opiekunów przebiegu praktyk nie funkcjonowało w czasie ich trwania, gdyż w wielu przypadkach okres odbywania staży pokrywał się z urlopami nauczycieli akademickich, a Uczelnia, jak wynikało ze złożonych wyjaśnień, uznała nadzór ze strony organizatora praktyki jako całkowicie wystarczający.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, iż w kontrolowanym okresie stworzono na Uczelni warunki formalne umożliwiające odbywanie praktyk studenckich, w tym poprzez zawieranie umów o organizację praktyk zapewniających warunki ich odbywania przez studentów. Także powołanie opiekunów praktyk w ramach poszczególnych katedr oraz wymóg sporządzania raportu z odbywania praktyk, sprzyjały właściwej realizacji praktyk. Zastrzeżenia budzi jednak fakt, iż część opiekunów była nieobecna podczas trwania praktyk, a tym samym niedostępna dla studentów pozostających pod ich opieką.

2. Realizacja praktyk, nadzór i opieka sprawowana nad praktykantem oraz monitorowanie realizacji praktyk

Opis stanu
faktycznego

Z uzyskanych w toku kontroli wyjaśnień złożonych przez trzech opiekunów praktyk studenckich wynikało m.in., iż zostali oni wyznaczeni przez kierowników swoich katedr, a ich kontakty ze studentami miały miejsce przynajmniej dwukrotnie, tj. przed i po odbyciu praktyki. W niektórych przypadkach kontakt był częstszy i wynikał z indywidualnych potrzeb studentów, którzy zwracali się o pomoc i konsultacje. Opiekunowie praktyk sprawowali nadzór merytoryczny nad odbywanymi praktykami, pilnując jednocześnie wymagań formalnych w tym zakresie. W ocenie opiekunów obecnie funkcjonujący system spełnia swoją rolę, a sprawowanie opieki nad praktykantami nie zakłócało bieżących obowiązków służbowych. Według złożonych deklaracji opiekunowie praktyk nie napotykali trudności w trakcie realizacji swoich zadań.

(dowód: akta kontroli str. 8-13)

W toku szczegółowej kontroli 50 losowo dobranych praktyk nie stwierdzono, aby wystąpiły przypadki kierowania studentów na praktyki, których odbycie uniemożliwiłoby realizację celów ogólnych studenckich praktyk zawodowych¹⁰ określonych w § 2 Regulaminu studenckich praktyk zawodowych.

(dowód: akta kontroli str. 8-13, 17-23, 63-70)

W wyniku analizy dokumentacji 50 ww. praktyk, przypisanych do lat akademickich 2013/2014 oraz 2014/2015 wynikało m.in., iż:

- w 41 przypadkach praktyki były realizowane na podstawie umów przyjętych wewnętrznymi regulacjami w UEK,

¹⁰ Zgodnie z wewnętrznymi regulacjami UEK w tym zakresie, studenckie praktyki zawodowe miały na celu m.in.: poszerzenie wiedzy zdobytej na studiach i rozwijanie umiejętności jej wykorzystania (umiejętności analityczne, organizacyjne, praca w zespole, nawiązywanie kontaktów, itp.), kształtowanie umiejętności niezbędnych w przyszłej pracy zawodowej, pogłębianie wiedzy o poszczególnych branżach gospodarki oraz stworzenie warunków do aktywizacji zawodowej studentów na rynku pracy.

- 3 praktyki realizowano zgodnie z umowami według wzoru przygotowanego przez organizatora praktyki¹¹,
- w 6 przypadkach praktykę zaliczono na podstawie wniosku studenta o zaliczenie jako studenckiej praktyki zawodowej pracy zawodowej lub innego stażu.

W toku analizy dokumentacji źródłowej nie stwierdzono, aby Uczelnia była informowana przez organizatorów praktyk o zakłóceniach ich przebiegu lub opiekunowie kontaktowali się z organizatorami praktyk¹². Rola opiekunów praktyk sprowadzała się do zatwierdzania miejsca odbywania praktyk, ewentualnie ich programu oraz zaliczania faktu ich odbycia. Zaliczenia praktyk dokonywano na podstawie przedkładanych przez studentów raportów z przebiegu praktyki, których treść była potwierdzana przez jej organizatorów.

Program (plan praktyki) opracowano w 6 przypadkach, natomiast nie stwierdzono, aby dokumenty te zostały przekazane organizatorowi praktyk. W przypadku pozostałych 35 praktyk realizowanych na podstawie umów wynikających z regulaminu studenckich praktyk zawodowych takiego planu nie opracowano w formie pisemnej.

W sprawie nieopracowywania w UEK indywidualnych programów praktyk studenckich, Rektor wyjaśnił: *Opiekunowie odbywają indywidualne rozmowy ze studentami na temat praktyk, w trakcie których student dowiadyuje się na co zwrócić szczególną uwagę, czego należy się dowiedzieć, jakie umiejętności i kompetencje zdobyć. Wiedza i umiejętności zdobyte w trakcie praktyki mają być zgodne z obowiązującymi w danej specjalności treściami programowymi i mają być pomocne w przyszłej pracy zawodowej studenta. Można powiedzieć, że w większości przypadków programy praktyk są ustalane ustnie. Wewnętrzne regulacje UEK w tym zakresie nie zawierają wytycznych do sporządzania pisemnych programów praktyk i załączania ich do umów, a jedynie sporządzania raportu z odbycia praktyki zawierającego treści programowe. Katedra Gospodarki Regionalnej opracowała "Ramowy program praktyk" dla kierunku studiów "Gospodarka przestrzenna", w którym sformułowane są cele praktyki, które powinny zostać zrealizowane, nawiązujące do treści kształcenia na ww. kierunku. Niestety obserwuje się małe zainteresowanie doprecyzowaniem tych programów ze strony instytucji przyjmujących praktykantów. Opiekun praktyk sprawdza, czy treści zawarte w raporcie po odbyciu praktyki nawiązują do "Ramowego programu praktyk studenckich". W Katedrze Strategii Zarządzania i Rozwoju Organizacji opracowano wzór "uzgodnienia programu praktyk" i wymaga się od studenta takiego uzgodnienia z opiekunem praktyki przed rozpoczęciem stażu. Często przedsiębiorstwa nie chcą przyjmować żadnych konkretnych programów, a studenci muszą być wdzięczni, że mogli w ogóle praktykę odbyć. Z drugiej strony niektóre przedsiębiorstwa wiele studentowi pokazują, a i tak programów praktyk z Uczelnią uzgadniać nie chcą. W niektórych przypadkach pisemne programy praktyk kierowane do organizatora praktyki byłyby blokadą w przyjęciu praktykanta. Wiele instytucji jest elastycznych jeżeli chodzi o rozszerzenie kompetencji praktykanta w trakcie odbywania stażu, ale niechętnie przyjmuje z góry narzucony program w formie pisemnej. Dodatkowe wymogi wobec przedsiębiorstw i instytucji przyjmujących studentów mogłoby jeszcze bardziej utrudnić znalezienie miejsca odbywania praktyki.*

W trakcie kontroli losowo dobranej próby praktyk zidentyfikowano jedną praktykę realizowaną na podstawie rządowego programu praktyk studenckich. W omawianym przypadku ustalono m.in., iż UEK nie dopełnił obowiązku opracowania programu praktyki studenckiej oraz zapewnienia, aby praktykant posiadał ubezpieczenie od NNW¹³.

Z treści oświadczenia złożonego przez opiekuna ww. praktyki realizowanej na podstawie rządowego programu praktyk studenckich wynikało, iż praktyka ta miała swój zatwierdzony program (wymóg organizatora praktyki Izby Celnej w Mielcu), a studentka przedstawiła do wglądu opiekuna obowiązkowe ubezpieczenie od NNW.

(dowód: akta kontroli str. 49-53, 63-70, 73-77, 89)

¹¹ W tym jedną praktykę realizowaną w ramach rządowego programu praktyk.

¹² Za wyjątkiem jednego przypadku, w którym jako kontakt z organizatorem praktyki zakwalifikowano podpisanie przez opiekuna skierowania na praktykę.

¹³ Ustaleń dokonano na podstawie przekazanej w toku kontroli dokumentacji.

W latach akademickich 2013/2014 oraz 2014/2015 w UEK nie dokonywano ewaluacji realizowanych praktyk studenckich.

W sprawie ewaluacji praktyk realizowanych przez studentów UEK, Rektor złożył m.in. następujące wyjaśnienia: *W ramach prac Biura Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia rozważano kwestię monitorowania jakości praktyk odbywanych przez studentów Uniwersytetu Ekonomicznego. W planach jest stworzenie jednolitej w skali uczelni ankiety, której wyniki zawierałyby, poza informacjami o miejscu i terminie praktyki, z jednej strony opinię opiekuna praktyki z ramienia przedstawiciela pracodawcy u którego student odbywa praktykę, z drugiej studenta odbywającego tę praktykę. Pozwoliłoby to na pozyskanie informacji o przydatności kompetencji uzyskanych przez studenta podczas procesu kształcenia w uczelni wobec oczekiwani pracodawcy, a także odbiorze tych oczekiwań przez studenta przy realizacji zadań powierzonych mu przez pracodawcę podczas odbywania praktyki. Oczekujemy, że inicjatywa ta pozwoliłaby też na wyłonienie pracodawców właściwych do przeprowadzenia praktyk studenckich, którzy rzetelnie i uczciwie traktują współpracę z uczelnią w tym zakresie. Dotychczas ankieta taka nie została przygotowana, ze względu na inne priorytety, jednak z pewnością realizacja jej będzie przedmiotem zainteresowania w najbliższym roku akademickim. Niezależnie od planowanych działań w skali całej uczelni, na wydziałach, w katedrach powołani są opiekunowie praktyk, którzy zbierają informacje na temat praktyk odbywanych przez studentów. W niektórych katedrach, np. w Katedrze Gospodarki i Administracji Publicznej, Katedrze Finansów i Katedrze Finansów Przedsiębiorstw już od października br. studenci będą mieli obowiązek wypełnić dodatkowy załącznik oceniający praktyki oraz osiągnięte efekty kształcenia. Pytania w zakresie kierunkowych efektów kształcenia będą również przekazywane stażodawcom.*

(dowód: akta kontroli str. 3-7, 70)

W kwestii tworzenia, na podstawie analizy doświadczeń studentów z poprzednich lat, tzw. bazy dobrych praktyk, ustalono m.in., iż opiekunowie praktyk w katedrach zbierają informacje o praktykach od studentów i na podstawie tych doświadczeń polecają konkretne instytucje i przedsiębiorstwa kolejnym rocznikom praktykantów. Poszczególne katedry współpracując z różnymi podmiotami zarówno publicznymi, jak i prywatnymi mają możliwość kierowania niektórych studentów na praktyki zgodne z ich preferencjami. Akademickie Centrum Kariery UEK (ACK) na swojej stronie internetowej prowadziło internetową bazę ofert pracy, praktyk oraz staży skierowanych do studentów oraz absolwentów Uczelni. Za pośrednictwem strony www.kariery.uek.krakow.pl studenci poszukujący praktyk mają możliwość wysyłania dokumentów aplikacyjnych bezpośrednio do pracodawców. Ponadto z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynikało, iż ACK realizuje program praktyk zagranicznych ERASMUS+, w ramach którego studenci UEK mają możliwość odbycia praktyk w przedsiębiorstwach, placówkach naukowo – badawczych lub jednostkach administracji za granicą.

(dowód: akta kontroli str. 6)

W sprawie współpracy UEK z jednostkami, w których są lub będą realizowane praktyki w celu zwiększenia skuteczności przygotowania studentów na rynku pracy, Rektor wyjaśnił m.in.: *Pracownicy poszczególnych katedr Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie mają bieżący kontakt z otoczeniem społecznym i gospodarczym poprzez realizację projektów badawczych (pozyskiwanie danych empirycznych), pełnienie ról członków rad nadzorczych, ekspertów, konsultantów, czy trenerów biznesu. Umożliwia im to dostosowanie efektów kształcenia do aktualnych potrzeb rynku pracy, ale także nawiązywanie współpracy m.in. w celu organizacji staży i praktyk z partnerskimi instytucjami (np. Regionalna Izba Obrachunkowa w Krakowie, Urząd Marszałkowski w Krakowie, Urząd Miasta Krakowa, Grupa LOTOS SA, A1 Europe Sp. z o.o., Talento Sp. z o.o., Ośrodek Sportu i Rekreacji "Nad Zalewem" w Kryspinowie Sp. z o.o. itp.). Znając charakter tych podmiotów i preferencje studentów poszczególni pracownicy UEK polecają studentom praktyki w tych jednostkach oraz zachęcają instytucje do przyjęcia stażystów. (...). Przykładem katedr, które stale współpracują z częścią jednostek publicznych i prywatnych poprzez unikatowe programy stażowe jest Katedra Gospodarki i Administracji Publicznej. W przypadku GAP*

formalnym operatorem programu jest Fundacja GAP, ale beneficjentami - studenci kierunku GAP.

(dowód: akta kontroli str. 3-7, 90-93)

Odnosząc się do działań Uczelni mających na celu monitorowanie losów absolwentów, Rektor stwierdził m.in.: *Akademickie Centrum Kariery Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie prowadzi badanie losów absolwentów od 2010 roku. Pierwsze badanie odbywa się bezpośrednio po zakończeniu studiów, drugie zaś w okresie ok. 1,5-2 lat od ich ukończenia. W ankiecie przesłanej zaraz po zakończeniu studiów pytamy w głównej mierze o oczekiwania względem przyszłej pracy, ocenę jakości kształcenia, aktywność w trakcie studiów oraz o wsparcie jakie uzyskali studenci w ich trakcie. Druga ankieta dotyczy realizowanych przez absolwentów obowiązków zawodowych, zajmowanego stanowiska, zgodności rozwoju kariery zawodowej z oczekiwaniami z punktu widzenia osoby, która posiada już doświadczenia zawodowe. Najnowszy raport zawierający wyniki ankiet, wysyłanych absolwentom bezpośrednio po ukończeniu studiów (otrzymanych w okresie od kwietnia 2013 do stycznia 2015) został opracowany w lutym 2015 roku. Informacje zawarte we wcześniejszych ankietach (za lata 2010-2013) znalazły się w raporcie zbiorczym wydany w 2013 roku. W raporcie tym zamieszczono ocenę jakości praktyk i staży, które absolwenci odbyli w trakcie studiów. Poza tym Katedra Gospodarki i Administracji Publicznej rozesała ankietę do absolwentów dotyczące oceny procesu studiowania na GAP. Katedra Gospodarki i Administracji Publicznej dysponuje rozbudowaną bazą absolwentów kierunku Gospodarka i Administracja Publiczna i zaprasza ich na różne wydarzenia, które są okazją do spotkań i monitorowania ich losów na bieżąco.*

W Raporcie z badania losów absolwentów UEK przeprowadzonego w latach 2010-2013 stwierdzono m.in., iż ponad 60% respondentów odbyło w trakcie studiów praktyki zawodowe lub staże, zarówno krajowe, jak i zagraniczne. Najwyżej oceniano te praktyki i staże, które wiązały się z wyjazdem zagranicznym lub były efektem własnej inicjatywy. Odsetek opinii wskazujących na pozytywny wpływ tych programów na rozwój zawodowy kształtował się na poziomie odpowiednio 87% oraz 77%. Bardzo dobrze oceniony został również wpływ praktyk realizowanych w ramach programów krajowych. W tym przypadku udział odpowiedzi pozytywnych był bliski 64%. Ponadto w omawianym dokumencie stwierdzono, iż zdecydowanie gorzej ocenione zostały praktyki i staże realizowane w ramach obowiązkowych praktyk. Udział odpowiedzi wskazujących na ich pozytywny wpływ na rozwój kariery zawodowej wynosił zaledwie 28%, a blisko 40% respondentów była zdania, że praktyki te w niewielkim stopniu przyczyniły się do nabycia praktycznych umiejętności. Sytuacja ta zdaniem autorów opracowania mogła być efektem nierzetelnego traktowania swoich obowiązków przez pracodawców i zlecania studentom zadań niezwiązanych z wcześniejszymi ustaleniami i rzeczywistymi zadaniami przypisanymi do tych stanowisk. Rozwiązaniem tego problemu mogłoby być zbudowanie stałej współpracy z organizacjami oferującymi praktyki i staże oraz stworzenie systemu certyfikacji godnych polecenia pracodawców.

W trakcie kontroli przedstawiono dokumenty (wzory ankiet, wyniki ankiet) świadczące, iż na kierunku Gospodarka i Administracja Publiczna dokonywano badań ankietowych, zarówno wśród studentów I roku jak i absolwentów ww. kierunku. Wyniki ww. badań stanowiły m.in. źródło informacji w jakiej instytucji/sektorze studenci chcieliby odbyć swoje praktyki¹⁴.

(dowód: akta kontroli str. 3-7, 36-48, 94-152, 153-209)

W latach 2013-2015 zagadnienia dotyczące praktyk studenckich w UEK nie były przedmiotem kontroli zewnętrznych. Z treści wyjaśnień Rektora UEK wynikało, iż kontrolę wewnętrzną nad procesem praktyk studenckich sprawowali opiekunowie praktyk oraz kierownicy katedr.

(dowód: akta kontroli str. 3-7)

¹⁴ Wyniki ankiet przeprowadzonych wśród studentów I roku studiów licencjackich na kierunku Gospodarka i Administracja Publiczna.

Ustalono
nieprawidłowości

W przypadku 15 praktyk stwierdzono brak stosownych – wymaganych treścią umów o ich organizację, ubezpieczeń studenta od odpowiedzialności cywilnej oraz następstw nieszczęśliwych wypadków, wykupionych na okres odbywania praktyki.

Wyjaśniając przyczyny braku polis ubezpieczeniowych, Rektor stwierdził: *Opiekunowie praktyk deklarują, że studenci każdorazowo przed podpisaniem umowy są informowani o konieczności wykupienia stosownych ubezpieczeń. Obowiązek ubezpieczenia OC i NNW został wprowadzony 4 czerwca 2013 r. Wcześniej takiego obowiązku nie było, stąd w roku akademickim 2013/2014 braki w polisach wynikały niekiedy z opóźnień informacyjnych. Problem z egzekwowaniem polis OC i NNW pojawia się również w przypadku studentów, którzy nie przychodzą z umową o organizację praktyki studenckiej przed rozpoczęciem tej praktyki, tylko już po odbyciu praktyki. Nie wszyscy opiekunowie potrafili tutaj zdyscyplinować studentów, a organizatorzy praktyk zgadzają się na późniejsze dostarczenie podpisanych umów. Rozumiemy wagę takiego ubezpieczenia i położymy nacisk na egzekwowanie podpisywania umów przez Kierowników Katedr z ramienia Uczelni przed realizacją praktyk. Umowy trójstronne po odbyciu praktyki nie będą honorowane. Zwrócimy uwagę opiekunom praktyk na konieczność przechowywania kopii polis jako załączników do umów o organizację praktyki.*

(dowód: akta kontroli str. 49-53, 63-70)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę na fakt, iż większość ze skontrolowanych praktyk odbywała się bez opracowanych w formie pisemnej indywidualnych programów, natomiast treść umów o organizację praktyki zakładała wymóg uzgadniania ich programów. Jak wynikało z treści wyjaśnień Rektora UEK uzgadnianie programów praktyk odbywało się głównie w formie ustnej, gdyż nie określono wytycznych co do sporządzania ich w formie pisemnej. Jednocześnie zwrócono uwagę na niechęć instytucji przyjmujących praktykantów do doprecyzowania założeń odbywanej praktyki, stwierdzając, iż dodatkowe wymogi mogłyby utrudniać przyjmowanie studentów na praktyki. Zdaniem Izby większe niż dotychczas sformalizowanie procesu przygotowania praktyki poprzez doprecyzowanie zapisów regulujących kwestię sporządzania programów, doprowadziłoby do jego uporządkowania, zwiększając tym samym możliwości uzyskania przez studentów odpowiednich kompetencji i umiejętności. Poprawiłoby to skuteczność praktyk w kontekście przyszłego zatrudnienia absolwentów UEK.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, iż proces realizacji w UEK studenckich praktyk zawodowych prowadzonych w jednostkach administracji publicznej odbywał się w oparciu o przyjęte zasady, a stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości polegały na niedostatecznym nadzorze ze strony Uczelni nad przestrzeganiem postanowień umów w zakresie obowiązkowych ubezpieczeń praktykantów.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁵ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

Obowiązek
poinformowania NIK o
sposobie
wykorzystania uwag

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, dnia 21 grudnia 2015 r.

Kontroler

Marcin Stolarczyk
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie

Dyrektor
Jolanta Stawska

¹⁵ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096.